

Životopis K. Farského a M. Pavlíka (Gorazda)

Karel Farský

Narodil se 26. července 1880 v podkrkonošském Škodějově. Pocházel z chudé zemědělské rodiny. Hmotný nedostatek v rodině byl znásoben předčasnou smrtí jeho otce. V době studií na pražském akademickém gymnáziu ho finančně podporoval jeho strýc kněz Josef Farský, který byl v té době správcem arcibiskupského semináře. Po maturitě absolvoval v letech 1900 - 1904 studium teologie na Karlo-Ferdinandově univerzitě. Poté krátkou dobu působil jako duchovní správce v Ostrově u Karlových Varů a v Perníku u Jáchymova. Po dalších studiích byl roku 1909 promován doktorem teologie. V dubnu 1910 si ho profesor Ladislav Sýkora vybral jako zástupce po dobu své nemoci pro novozákonní teologické přednášky. Vzhledem ke konfliktům s katolickou hierarchií se však musel vzdát akademické dráhy. Konkrétně se jednalo o spor s pražským arcibiskupem a kardinálem Lvem Skrbenským. Skrbenský ho chtěl postavit do čela nově zřizovaného arcibiskupského gymnázia v Praze-Bubenči, ale Farský se s ním nepohodl ohledně struktury výukového programu, neboť požadoval větší podíl přírodních a technických věd. Odešel proto z univerzity a začal působit jako středoškolský učitel. Nejprve se stal profesorem náboženství na reálce v Praze-Vinohradech a od roku 1914 učil na reálce v Plzni. Po vzniku Československa se zapojil do reformního hnutí v rámci Jednoty katolického duchovenstva a stal se členem její radikální frakce Ohnisko. V září 1919 byl zvolen předsedou Klubu reformních kněží, jenž nahradil zaniklé Ohnisko. Nová funkce ho přinutila opustit učitelské místo v Plzni a přestěhovat se do Prahy. Zde našel podobně jako řada dalších reformistů pracovní místo na ministerstvu školství v odboru pro církevní záležitosti. Po vzniku ČČS v lednu 1920 se stal vůdcem jejího ideově radikálního

(pokrokového) směru. Byl zvolen biskupem západočeské diecéze a prvním patriarchou CČS. Své postavení v církvi definitivně upevnil na prvním řádném sněmu CČS v roce 1924. V srpnu 1925 se spolu s dalšími představiteli CČS zúčastnil křesťanské ekumenické konference ve Stockholmu. Od listopadu 1925 do března 1926 absolvoval návštěvu biskupem Gorazdem založených obcí CČS v USA. Po svém návratu dlouhodobě onemocněl a 12. června 1927 v Praze zemřel.

Karel Farský je také autorem řady historických, liturgických a teologických spisů. Historické a agitační práce: Český problém církevní (1919) – program katolických reformistů, Z podějha (1920) – historické vyličení vzniku CČS, Zápas o svobodu ducha (1920) – ideově-propagační spis, Stát a církev (1924) – o poměru českých zemí k římskokatolické církvi od počátku vztahů do roku 1924, Náboženství v národě československém (1932) – přehled českých církevních dějin se zřetelem k tehdejší současnosti. Liturgické dílo: Český misál (1919-1920) – překlad římskokatolické latinské liturgie, Obřadní příručka církve československé (1920), Zpěvník duchovních písní (1921) – hudební doprovod od J. Píchy, Liturgie pro církev československou (1923) – pokus o vlastní liturgii CČS. Teologické spisy: Stvoření (1920) – původně disertační práce k doktorátu z teologie, Československý katechismus (1922, spoluautor F. Kalous) – učebnice pro mládež a věřící CČS, Naše Postila (1925) – sbírka úvah a výkladů na biblické texty, Biblická čítanka I., II. (1925) – dochováno pouze jako nedokončený rukopis.

Matěj Pavlík (Gorazd)

Narodil se 26. května 1879 v Hrubé Vrbce u Hodonína. Jeho otec byl dlouhá léta místním starostou. Vystudoval arcibiskupský seminář v Kroměříži a maturitní zkoušky složil v roce 1898 s vyznamenáním. Bohosloveckou fakultu v Olomouci ukončil v roce 1902 s výborným prospěchem. Během studií se zajímal o pravoslavné křesťanství, cyrilometodějskou misi, osobnost Jana Husa a reformní hnutí v katolické církvi. Na fakultě byl členem a později předsedou slovanského a literárního kroužku a dirigentem pěveckého sboru olomouckých bohoslovců. V druhé polovině roku 1900 podnikl studijní cestu do Ruska. Po vysvěcení působil jako římskokatolický kněz v Karlovicích a později v Brumovicích ve Slezsku. V roce 1905 přijal místo redaktora katolického týdeníku Pozorovatel v Kroměříži. O rok později se stal duchovním správcem nově zřízeného kroměřížského ústavu pro choromyslné. Intenzivně se věnoval pastorační, sociální i politické činnosti (podpora Katolické národní strany). V roce 1915 dostal od Červeného kříže vyznamenání za obětavou pomoc hospitalizovaným vojákům. V letech 1914 - 1918 zaujal silný protiválečný postoj a podporoval vznik samostatného Československa. Od roku 1918 se Pavlík plně zapojil do reformního hnutí v římskokatolické církvi v rámci Jednoty československého katolického duchovenstva. Začal vydávat měsíčník Právo národa, jenž se v roce 1919 stal hlasatelem názorů Klubu reformních kněží a později nově založené CČS. Jako člen Československé strany národně demokratické se také opět angažoval v politice. V roce 1919 onemocněl těžkou oční chorobou, která ho pak pronásledovala několik let. Se vstupem do CČS poněkud váhal a učinil tak teprve 5. července 1920. V srpnu založil náboženskou obec CČS v Kroměříži. Zpočátku byl v církvi stoupencem radikálního směru. 25. září 1921 byl

vysvěcen jako první biskup (pro moravskoslezskou diecézi) CČS patriarchou srbské církve v Bělehradě. Stal se zároveň pravoslavným mnichem a získal nové jméno Gorazd. Od této chvíle vystupoval jako nekompromisní zastávce pravoslavné orientace v CČS. Byl průkopníkem ekumenických snah v CČS. V roce 1922 podnikl cestu do USA, kde navázal kontakty s několika pravoslavnými a protestantskými církvemi. Po volbě svého ideového protivníka K. Farského biskupem a patriarchou odešel v roce 1924 se svými stoupenci do České náboženské obce pravoslavné. Roku 1925 byl zvolen na shromáždění v České Třebové jejím biskupem a předsedou synodiální rady. V roce 1929 byl u příležitosti vzniku české církevní eparchie zvolen předsedou eparchiální rady. Po obsazení českého pohraničí německými vojsky v roce 1938 zaslal protestní poselství všem pravoslavným církvím. Roku 1940 byl přinucen k souhlasu s připojením české eparchie k eparchii berlínské. V červnu 1942 byl zatčen za podíl na ukrývání osob, které v květnu 1942 spáchali atentát na říšského protektora R. Heydricha, v kryptě chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze. Po přelíčení před stanným soudem v Praze byl 4. září 1942 popraven a činnost pravoslavné církve v Čechách byla zakázána.

Přestože Gorazdova publikační činnost se odehrávala převážně v oblasti žurnalistiky, je také autorem několika samostatných publikací. V roce 1919 se stal redaktorem důležité brožury *Obnova církve katolické v Československé republice*, která vyjadřovala reformní požadavky Jednoty. O vnitřních ideových sporech v CČS z pohledu pravoslavného směru pojednává jeho práce z roku 1922 *O úkolech a orientaci církve československé* a publikace z roku 1924 *O krizi v církvi československé*. Ve stejném roce také napsal brožuru *Otázka pravoslavné církve v Československu*. V roce 1934 vydal *Lidový sborník modliteb a bohoslužebných zpěvů pravoslavné církve*. Je také autorem knihy *Život a dílo sv. Cyrila a Metoděje*, kterou vydal

roku 1936 pod pseudonymem P. Malý. Pro vnitřní potřeby církve sestavil v roce 1940 Pravoslavný katechismus a o rok později Pravidla pro duchovní osoby české pravoslavné eparchie.